

Més temut o més estimat?

Josep M. Soler

En la seva anàlisi política publicada en aquest diari el dia 24 de desembre, Enric Juliana citava un dels principis de Maquiavel: “Un príncep ha de saber que el partit més segur és ser temut primer que ser estimat”. El citava a partir d’una sèrie de la televisió danesa que començava el seu segon capítol amb aquesta frase. I l’aplicava a la situació política espanyola: “per negociar bé –deia– cal ser temut”.

La frase em va cridar l’atenció perquè sant Benet, el promotor de la vida monàstica a l’occident cristià, diu exactament el contrari a l’abat del monestir. L’abat és el coordinador de la vida comunitària, el qui ha de prendre decisions, el dinamitzador del monestir, d’alguna manera el que ha d’anar al davant. I perquè ho pugui fer bé, sant Benet li diu que “ha de procurar ser més estimat que temut”. Ho diu com a criteri pel govern del monestir, prenent la frase d’un autor cristià anterior, sant Agustí, que tenia una bona experiència de la vida en comunitat i de les relacions humanes. La norma, tanmateix, prové de la saviesa política clàssica. La trobem amb expressions similars en Ciceró, Sèneca, Tàcit, Xenofont, Homer, etcètera.

En darrer terme, es tracta de la contraposició entre poder i autoritat. El poder infon temor perquè s’imposa a distància, d’una manera o altra per la força, i no escolta o no deixa que els altres exposin la seva opinió si és contrària a la de qui ostenta el

J.M. SOLER, abat de Montserrat

poder. Quan es tem, fàcilment es cau en l’adulació i el servilisme, potser per ser tingut en compte, per pujar, per no ser apartat. No em sembla un estil molt democràtic ni humanista.

L’autoritat, en canvi, és acceptada i estimada per la vàlua humana i moral del qui la té; i lluny d’imposar-se infontent temor, ajuda a créixer els altres i pren les disposicions millors en

El poder infon temor perquè s’imposa per la força; no em sembla un estil democràtic ni humanista

bé dels qui té confiats després d’escoltar-los, de sospesar el seu parer. Qui té autoritat moral escolta, té en compte, valora, està atent a no esclafar opinions ni persones, sinó a motivar-les perquè desenvolupin el bo i millor que tenen. Qui té autoritat pot negociar amb convicció i arribar a

L’autoritat, en canvi, és acceptada i estimada per la vàlua humana i moral del qui la té

acords positius.

Em pregunto si no fóra millor en el nostre moment social i polític potenciar més l’autoritat que el poder. Si per negociar en bé dels ciutadans i ciutadanes no fóra més positiu pro-

curar ser més estimat que temut, mostrar més atenció i respecte a l’altre, des de l’autoritat moral, que no pas infondre temor i prepotència.

El temor imposa i vol vèncer. L’autoritat moral vol convèncer i crea un estil participatiu.

Fa temps que penso que la nostra societat necessita subratllar les virtuts de l’humanisme que son també les virtuts de la democràcia. El diàleg només pot ser constructiu des de la confiança i la lleialtat, des del respecte per l’altre, des de la recerca del bé comú i no pas dels interessos particulars. I ha de portar no pas a imposar per la força sinó a fer créixer les persones individualment i col·lectivament.

Sovint es veuen moltes formes d’intolerància i de manca de respecte a la diversitat de conviccions i d’opinions. Estem perdent les formes i això no ajuda a construir una societat inclusiva on les idees de cadascú són respectades i es valora l’aportació de tots al bé comú.

Estic convençut que és millor a tots els efectes procurar ser més estimat que temut. Aleshores els col·laboradors són lleials, se senten responsables i actuen desinteressadament a favor del bé comú. I, en canvi, ser més temut que estimat (parlo sempre des de la perspectiva de servir la societat democràtica i no pas dels casos en els quals la força dissuasòria és necessària per evitar mals i violència), encara que pugui aconseguir objectius immediats, a la llarga no em sembla una actitud constructiva. Ens farà bé aprendre de la saviesa dels clàssics que ensenyen a ser més estimat que temut. Estic convençut que hi sortirem guanyant.●

CARTA DOMINICAL

Joan Josep Omella

Als peus de Maria

La Mare de Déu del Santuari de Queretes que figura en el meu escut episcopal ha estat sempre en el punt de referència espiritual de la meua vida, des del moment que vaig néixer i vaig ser portat als seus peus com a nadó. Des d’aleshores ha estat present en els moments més significatius del meu períple vital. Als seus peus vaig posar el bàcul i la mitra quan vaig ser ordenat bisbe, un signe que ho posava tot sota la seva empara de mare de la misericòrdia. Posar la Mare de Déu per damunt de totes les nostres vivències, per damunt de tots els nostres èxits, per damunt de totes les nostres aspiracions és posar-nos sota el mantell de la misericòrdia del Senyor, signe d’acolliment i protecció. Som nosaltres l’ofrena que fixa la mirada en el rostre de Maria que, com a portadora i mitjancera de la misericòrdia del Senyor, ens protegeix i ens guarda.

Maria, en l’any de la misericòrdia, ens fa present la pregària en la visita a la seva cosina en aquella expressió del Benedictus que cada dia és present en els Laudes de l’Església universal: “La seva misericòrdia –que és respecte– s’estén de generació en generació per aquells que el temen”. Misericòrdia i temor semblen expressions d’una gran contraposició, però en el seu significat més profund el temor és aquella virtut que ens resumeix en una de sola totes les virtuts que ens donal’Esperit Sant i per la qual reconeixem la grandesa d’Aquell que en si mateix és misericòrdia.

**En Ella hi ha una
misericòrdia materna
que és donació,
que és acollida, que
és benaventurança**

Reconèixer amb un sa temor la grandesa de Déu davant de la nostra finitud i limitació, contemplar la insondable diferència entre la nostra petitesa com a criatures i el Déu que ens és vida, ens ajuda a valorar i esperar la riuada de béns que porta la misericòrdia de Déu envers nosaltres, que salva qualsevol distància i omple tota diferència. Però no fem bandera de la temença, ja que a través d’aquest coneixement respectuós reconeixem la misericòrdia infinita de Déu per tots aquells que estima, com ho expressa el llibre de Samuel: “No temeu, temeu només el Senyor perquè ha manifestat les meravelles enmig nostre”.

L’amor de Déu ens allibera del temor humà i el reconeixem en tota la seva grandesa des de la nostra petitesa humana com un amor que crida a la benevolència, reconeixent les seves meravelles i acceptant un amor de Pare incondicional i sense torna. Per això el càntic de Maria expressa el més profund de la seva creença, en Ella hi ha una misericòrdia materna que és donació, que és acolliment, que és benaventurança.

Un amor que és promesa feta a tots nosaltres. Allà, als peus de Maria de la Misericòrdia, hi posem el nostre temor-respecte perquè ella ens doni la humilitat suficient per atansar-nos a Déu com ho fa el càntic d’Isaïes: “Perquè jo sóc el teu Déu, el que agafa la teva dreta, el que diu: no temis, jo t’ajudo”. Amb aquest esperit ens posem als peus de la Mare de Déu, sota la seva mirada.

Josep Ignasi Saranyana ingressa a la Reial Acadèmia de Doctors

El teòleg i investigador Josep Ignasi Saranyana va ingressar dijous passat a la Reial Acadèmia de Doctors com a acadèmic numerari durant una sessió celebrada a Barcelona. Saranyana va llegir el discurs: “Filosofia i teologia a *Incerta*

Glòria. Joan Sales repensa mig segle de cultura catalana”. El nou acadèmic –a la foto en el moment que el president de l’Acadèmia li penja la medalla– va analitzar la novel·la *Incerta glòria* des de la metafísica i la teologia. Saranyana va dir

que la novel·la és un “trencaclosques” amb un missatge encriptat que cal descobrir. Per això va destacar entre les lectures de Sales, Bernanos i Dostoievski, i la rellevància de les converses amb el canonge Carles Cardó.